

Boze boeren, woelige vergaderingen

Dit verhaal gaat over cijfers maar nog veel meer over emoties. Een paar weken geleden publiceerde het ministerie van Binnenlandse Zaken de nieuwste monitor 'Integriteit en Veiligheid'. Daarin staat dat ambtenaren bij provincies, waterschappen en gemeenten meer dan vroeger worden geïntimideerd.

Een derde van de ambtenaren van provincies, waterschappen en gemeenten werd het afgelopen jaar via sociale media uitgescholden. Zestien van de honderd voelden zich op internet bedreigd. Waar alle onmin vandaan kwam? Onderzoekers wijzen naar de stikstofdiscussie en naar de boerenprotesten.

Veel boeren waren en zijn nog steeds woedend over hun positie en al die boosheid slaat neer in gemeentehuizen, provincies en waterschappen. Van de ondervraagde ambtenaren die zich bedreigd voelden heeft 15 procent nu minder plezier in het werk. Ze zijn voorzichtiger geworden in de omgang met burgers. Ook overwoog 6 procent om te stoppen met werken.

In de lijvige monitor, rijk geïllustreerd met grafieken en percentages, wordt min of meer anoniem de belegering van het Waterskip Fryslân beschreven. 'Casus agressie richting waterschap', staat er in neutrale letters boven. Maar het is onmiskenbaar de schets van een woelige bijeenkomst op 2 december vorig jaar in Leeuwarden.

Twee dagen voor de vergadering voelt het waterschap de bui al hangen. Op de gewraakte avond zal de verhoging van de waterschapslasten worden besproken. Veel boeren zijn woest. Ze voelen zich voor de zoveelste keer gepakt.

Jan van Weperen zit namens de landbouw en de VVD in het dagelijks bestuur van het Waterskip Fryslân. Hij is aangesloten bij verschillende agrarische whatsapp-groepen en merkt dat mensen worden opgeroepen om massaal naar de vergadering te komen.

Eigenlijk best raar, vindt hij. Al twee jaar wordt er gepraat over de noodzaak van een lastenverhoging. Het waterschap teert in op zijn reserves. Maar door de stikstofdiscussie en daarvoor de commotie over de fosfaatregels, is de sfeer onder de boeren explosief. „Voor het minste of geringste komen de trekkers erbij.“ Of zoals oud-dijkgraaf Paul van Erkelens zegt: „Er hoeft maar iemand via de sociale media een oproep te doen en hupsakee, er zijn weer honderden landbouwvoertuigen onderweg.“

Spandoeken, trekkers voor de deur en scheldkanonnades op internet; ambtenaren van gemeenten, provincies en waterschappen voelen zich er steeds ongemakkelijker onder. Oud-dijkgraaf Paul van Erkelens van Waterskip Fryslân die zijn laatste bestuursvergadering voorzat in een beveiligde evenementenhall: „Politici en bestuurders zijn de minkukels van deze tijd geworden.“

TEKST JANTJEN DE BOER
ILLUSTRATIE MARK REIJNTJENS

Het kon dus wel eens druk worden, besefte het waterschap. Daarom is er een extra zaal ingericht waar iedereen die niet in de officiële vergaderzaal past de discussie via een cameraverbinding kan volgen. Er is koffie, er zijn gevulde koeke, er is een handjevol beveiligers ingehuurd en de politie houdt de boel in de gaten.

ZWAAILAMPEN

Om kwart voor zeven die avond probeert een trekker de loopbrug naar het waterschapskantoor op te rijden. Zwaailampen kleuren de avond oranje. Enorme wielen rollen de parkeerplaats op. Intimiderend ja, zegt Paul van Erkelens die op 2 december nog in functie was. Intimiderend en ongekend.

De bezoekers zijn 'pissig', merkt hij, dat ze niet in de officiële vergaderzaal mogen. Maar veel ingewikkelder is het dat hij geen enkele aansluiting met de actievoerders krijgt. „Ik kende vrijwel niemand. Ik zag vooral veel jonge boeren die ik nog nooit was tegengekomen in de normale overlegcircuits.“

In de gangbare circuits zitten bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO). Die organisatie ging morrend akkoord met de aangekondigde tariefsverhoging. Maar ineens staat de dijkgraaf tegenover andere boeren en ze zijn behoorlijk boos. Van Erkelens: „Ik weet nog dat ik dacht: Dit gaat niet goed vanavond.“

Deze mensen gaan echt niet vijf, zes uur naar een vergadering luisteren.“

Onwillekeurig vraagt hij zich af waar ze dan wel op uit zijn. „Als je niet van plan bent om te luisteren kan er alleen maar trammelant ontstaan.“

Waterschapbestuurder Jan van Weperen: „Decennia lang heeft de landbouwlobby zich bediend van het overlegmodel. De LTO is daarmee heel invloedrijk geweest, maar de stikstofdiscussie is heel explosief. Daardoor kreeg de Farmers Defence Force, die sterke taal gebruikt, een extra duw in de rug.“

WOEDE

De Farmers Defence Force vaart op woede. En tijdens de avond van 2 december wordt de sfeer buiten het waterschapskantoor steeds grimmiger. Vijftig, zestig boeren die niet meer in de zaal passen, willen toch naar binnen. „Als ze er niet in komen, dan is dat op eigen risico“, roept actieleidster Hyke Anema tegen de beveiligers.

Op de derde verdieping is de vergadering dan al bezig. Inspreker Nynke Koopmans, boerin en gemeenteraadslid voor de Partij voor de Boeren, oogst van buiten de vergaderzaal een donderend applaus. „Dit is een veenbrand. Steek die niet in de hens“, maant ze de bestuurders.

Vanuit het trappenhuis stijgt gejoel op naar de vergader tafels. De actievoerders die niet meer in het gebouw passen roffelen op de ramen en de deuren. Er zijn opstootjes. Er wordt geduwd en getrokken tot een van de betogers binnenin het pand op een onbeveiligd moment een zijdeur opendoet. De beveiligers hebben het nakijken.

Jan van Weperen en Paul van Erkelens betrekken Koopmans bij hun nood-overleg met de politie. „Naar mij luisterde sowieso niemand meer“, zegt Van Erkelens. „Ik probeerde in het begin van de avond nog uit te leggen waarom de tariefsverhoging van 14 procent nodig was maar mensen riepen: 'Hou op met dat geouwehoer, die 14 procent moet van tafel'.“

„Dat zie je tegenwoordig vaker“, zegt de oud-dijkgraaf. „Gesprekken zijn niet langer mogelijk. De sfeer is onredelijk.“ Alleen Van Weperen en Koopmans, beiden met een boerenachtergrond, hebben nog grip op de zaak. Daarom wordt besloten om hen samen voor de meute te zetten. Het werkt. Koop-

>>

Naar mij
luisterde
sowieso
niemand
meer